Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDERBESTRIJDING

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Beslissingskader screening van herkomstlanden interlandelijke adoptie

Samenvatting

Het Vlaamse Regeerakkoord voorziet dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren.

De Vlaamse Regering formuleerde op 17 september 2021 een aantal krijtlijnen voor de verdere aanpak, zowel voor wat betreft de toekomst van interlandelijke adoptie, als voor het omgaan met wantoestanden uit het verleden.

Een van deze krijtlijnen betreft het versterken van partnerschappen met herkomstlanden. Uit de mededeling aan de Vlaamse Regering van 17 september (VR 2021 1709 MED.0315/1): *Om de kansen voor kinderen te vergroten op een gepaste thuis en tegelijk ook het risico op mistoestanden nog sterker uit te sluiten, wil de Vlaamse regering de samenwerking op niveau van de naties (aankomstland – herkomstland) versterken. Vlaanderen zal ter plaatse gaan naar de landen waarmee, na risicoanalyse samengewerkt kan worden of nieuwe samenwerking kan worden gezocht om te komen tot intense samenwerkingsafspraken. Daarbij hoort dat bij zo'n doorstart of opstart heel goed wordt uitgelegd hoe Vlaanderen wil werken, welke kandidaatouders Vlaanderen heeft, voor welke kindprofielen, etc. Op kindniveau wordt het systeem vervolgens gestuurd door de vraag van de herkomstlanden om binnen de gemaakte afspraken kinderen te plaatsen. We verankeren deze werkwijze waarrond vandaag al goede praktijken met een aantal herkomstlanden bestaan, in de werking van interlandelijke adoptie.*

De Vlaamse Regering vroeg aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) om op korte termijn een voorstel van beslissingskader uit te werken en voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Dit kader dient als basis voor het screenen van de huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

ACHTERGROND

Het Vlaamse Regeerakkoord voorziet dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren. De Vlaamse Regering formuleerde daartoe op 17 september 2021 een aantal krijtlijnen voor de verdere aanpak, zowel voor wat betreft de toekomst van interlandelijke adoptie, als voor het omgaan met wantoestanden uit het verleden.

Een van deze krijtlijnen betreft het **versterken van partnerschappen met herkomstlanden**. Uit de mededeling aan de Vlaamse Regering van 17 september (VR 2021 1709 MED.0315/1): *Om de kansen voor kinderen te vergroten op een gepaste thuis en tegelijk ook het risico op mistoestanden nog sterker uit te sluiten, wil de Vlaamse regering de samenwerking op niveau van de naties (aankomstland – herkomstland) versterken. Vlaanderen zal ter plaatse gaan naar de landen waarmee, na risicoanalyse samengewerkt kan worden of nieuwe samenwerking kan worden gezocht om te komen tot intense samenwerkingsafspraken. Daarbij hoort dat bij zo'n doorstart of opstart heel goed wordt uitgelegd hoe Vlaanderen wil werken, welke kandidaatouders Vlaanderen heeft, voor welke kindprofielen, etc. Op kindniveau wordt het systeem vervolgens gestuurd door de vraag van de herkomstlanden om binnen de gemaakte afspraken kinderen te plaatsen. We verankeren deze werkwijze waarrond vandaag al goede praktijken met een aantal herkomstlanden bestaan, in de werking van interlandelijke adoptie.*

De Vlaamse Regering vroeg aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) om op korte termijn een voorstel van beslissingskader uit te werken en voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Dit kader dient als basis voor het screenen van de huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

Belangrijk is om te vermelden dat dit beslissingskader geldt voor **interlandelijke adoptie** van een **ongekend kind**.

UITWERKING BESLISSINGSKADER EN SCREENING VAN HERKOMSTLANDEN

1. Bronnen voor het beslissingskader

We baseren onze adoptiewerking op twee bindende verdragen, namelijk **het Haagse Adoptieverdrag (1993)** en het **Internationaal verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989)**.

Het **Permanent Bureau (PB) van het HCCH**[1] heeft heel wat interessant materiaal ter beschikking waarop Verdragsstaten zich kunnen baseren om hun adoptie(samen)werking vorm te geven, o.a. 'Guides to Good Practice'[2], kostentabellen aangeleverd door de verschillende lidstaten[3] en documenten met betrekking tot de financiële aspecten bij interlandelijke adoptie[4]. Daarnaast riep het PB de afgelopen jaren een aantal 'Working Groups' in het leven rond thema's zoals wanpraktijken en financiële transparantie, die in het kader van interlandelijke adoptie bijzondere aandacht vragen. In de schoot van deze werkgroepen werd en wordt heel wat materiaal ontwikkeld dat een belangrijke basis vormt voor het beslissingskader.

Zo is de '*Working Group on preventing and addressing illicit practices in intercountry adoption*', waarin zowel herkomst- als aankomstlanden vertegenwoordigd zijn[5], volop bezig met de uitwerking van een '*toolkit*' en '*fact sheets*' over hoe moet worden omgegaan met (vermoedens van) wanpraktijken[6]. Het is de ambitie van deze werkgroep om de '*toolkit*' en '*fact sheets*' tegen eind 2022 te laten goedkeuren door het CGAP[7].

1 De Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (HCCH) is een intergouvernementele organisatie, met als doel om gaandeweg de regelgeving van het internationaal privaatrecht te unificeren. Met betrekking tot interlandelijke adoptie ondersteunt zij lidstaten (herkomst- en aankomstladen) in de implementatie van de principes van het Haags Adoptieverdrag.
2 HCCH | The Implementation and Operation of the 1993 Intercountry Adoption Convention: Guide to Good Practice
3 HCCH | State responses to Table on Costs associated with Intercountry Adoption
4 HCCH | Experts Group on the Financial Aspects of Intercountry Adoption
5 HCCH | Working Group on preventing and addressing illicit practices in intercountry adoption
6 Zie bijlage 1 van deze nota: Checklist to assist decision-making by central authorities. Working Group on Preventing and Addressing Illicit Practices in Intercountry Adoption met de ondersteuning van het Permanent Bureau van HCCH.
7 The HCCH's Council on General Affairs and Policy. Meer uitgebreide informatie hierover is te vinden op HCCH | #01 - Full text.

Ook **International Social Service (ISS)** heeft, vaak in samenwerking met het Permanent Bureau, internationale kinderrechtenorganisaties (Unicef) en/of andere centrale autoriteiten, heel wat instrumenten ontwikkeld die gebruikt worden bij de ontwikkeling en toepassing van het beslissingskader. Zo werkte ISS een kader uit inzake subsidiariteit, met daaraan gekoppeld een checklist wat betreft de noodzakelijke informatie die in ieder kinddossier aanwezig zou moeten zijn.[8] ISS stelde ook een handboek op voor de evaluatie van de situatie van kinderen die in een voorziening geplaatst worden en voor wie een geïndividualiseerd levensplan moet worden opgesteld met respect voor het subsidiariteitsprincipe[9]. ISS stelt bovendien uitgebreide landenfiches ter beschikking van zijn partners, die een actueel en gedetailleerd beeld schetsen van zowel de adoptieprocedure als het volledige jeugdzorgsysteem.

Het **eindrapport van het Expertenpanel Interlandelijke Adoptie**, waarvan de Vlaamse regering op 10 september 2021 kennisnam, stelt ook een aantal risicofactoren voorop als mogelijke criteria bij de beoordeling van samenwerkingen met herkomstlanden.

'Children's Rights in Intercountry Adoption' van Claire Fenton-Glynn[10] *'How can we best protect the rights of children involved in intercountry adoption in Europe?'*

Tot slot werden ook de UN Guidelines for the Alternative Care of Children geraadpleegd.[11]

2. Beslissingskader

Op basis van de bronnen hierboven komen we tot zes elementen voor het beslissingskader.

Het Haags Verdrag - ratificatie

1. **Ratificatie van het Haags Verdrag.**

We werken in principe enkel nog samen met **herkomstlanden die het Haags Verdrag van 1993 ratificeerden.** We beschouwen dit als een noodzakelijke voorwaarde omdat de ratificatie van het Haags Verdrag een bevestiging is van de intentie van een land van herkomst om de basisprincipes voor interlandelijke adoptie, zoals adoptabiliteit en subsidiariteit, te respecteren. We onderzoeken daarnaast ook of samenwerking mogelijk is met herkomstlanden die in hun rechtssysteem niet vertrouwd zijn met de rechtsfiguur adoptie en om die reden enkel het **Haags Verdrag van 1996**[12] kennen en hebben geratificeerd.

Mochten er bestaande herkomstlanden zijn die het Haags Verdrag van 1993 of het Verdrag van 1996 niet geratificeerd hebben, en de risicoanalyse van de volgende 4 elementen wijst erop dat er in de praktijk wel gewerkt wordt volgens de principes uit het Haags Verdrag en dat er tevens een bereidheid is om samen te werken in lijn met de mededeling Vlaamse regering van 17/09/2021, dan kan een werkbezoek uitsluitsel brengen over de mogelijkheid om tot een afsprakenkader te komen. Die overweging kan dan meegenomen worden in de beoordeling.

---

8 ISS - Child's dossier (alternative care and adoption matrix). Zie bijlage 2 van deze nota.
9 ISS-ManualEnglish.pdf (iss-ssi.org)
10 C, Fenton-Glynn., Children's Rights in Intercountry Adoption, Cambridge, Intersentia, 2014, 251 p.
11 UN General Assembly, Guidelines for the Alternative Care of Children: resolution / adopted by the General Assembly (Feb. 24, 2010): Children should not be obtained for intercountry adoption [...] merely due to poverty. Children should not be taken from a parent or parents merely because the parents are not married.
12 Het Verdrag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen (Haags Verdrag van 1996 inzake de bescherming van kinderen) is een multilateraal verdrag dat een breed scala van burgerrechtelijke maatregelen ter bescherming van kinderen in grensoverschrijdende situaties bestrijkt. Het verdrag bevat uniforme regels die tegenstrijdige beslissingen voorkomen, grensoverschrijdende samenwerking tussen autoriteiten mogelijk maken en de erkenning en tenuitvoerlegging van maatregelen tussen verdragsluitende partijen waarborgen. Voor meer uitgebreide info: HCCH | Child Protection Section
Vertaald met www.DeepL.com/Translator (gratis versie)

Nieuwe herkomstlanden, waarmee in de toekomst wordt samengewerkt, zullen sowieso het Haags Verdrag van 1993 of het Haags Verdrag van 1996 ondertekend moeten hebben.

Het Haags Verdrag – de praktijk

We kunnen de ratificatie van het Haags Verdrag op zich niet als een voldoende voorwaarde voor samenwerking omdat louter de ratificatie onvoldoende garantie biedt op een kwaliteitsvolle uitwerking van deze basisprincipes in de praktijk. De volgende 4 elementen diepen een aantal elementen uit het Haags Verdrag verder uit in functie van die toetsing in de praktijk.

2. **Positionering van de adoptiepraktijk binnen het bredere zorg- en opvangsysteem van het land van herkomst in de praktijk**.

Het Haags Verdrag gaat uit van een gedeelde verantwoordelijkheid in het kader van interlandelijke adopties. Het land van opvang controleert de geschiktheid van aspirant-adoptieouders (artikel 5 HAV) en het land van herkomst van het kind controleert de geschiktheid van het kind voor interlandelijk adoptie (artikel 4).

De Guide to Good Practice bij het Haags Verdrag van 1993 heeft een aantal richtlijnen gegeven m.b.t. subsidiariteit:

- De voorkeur gaat uit naar een plaatsing bij de biologische familie, maar dit weegt niet op tegen het belang van het kind om deze te beschermen tegen schade of geweld;
- Permanente plaatsing in de extended family geniet de voorkeur, maar niet als de verzorgers de verkeerde motieven hebben of niet in staat zijn om in de specifieke behoeftes van het kind te voorzien;
- Nationale adoptie of andere vormen van permanente plaatsing genieten de voorkeur, maar als er een gebrek is aan nationale adoptiegezinnen, is het in beginsel niet in het belang van het kind om in een instelling te verblijven als de mogelijkheid bestaat op een internationale plaatsing; en
- Een thuis zoeken in het land van oorsprong is een goede stap, maar een tijdelijke plaatsing in het land van oorsprong is in beginsel niet beter dan een permanente plaatsing in het buitenland.

Als we de toepassing van goede praktijken hieromtrent willen garanderen aan geadopteerden en kandidaat-adoptieouders, dan kan dat enkel indien het traject naar een interlandelijke adoptie deel uitmaakt van een ruimer systeem van jeugdzorg/jeugdbescherming, en met name dat er een vorm van autoriteit is die daar ook een actieve rol in opneemt, zodat o.a. kan getraceerd worden welke stappen gezet zijn en dat het individuele belang van het kind daarbij zorgvuldig werd afgewogen.

3. **Consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe in interlandelijke adoptie**.

Naar analogie met **het Haags Adoptieverdrag (1993)**[13] en het **Internationaal verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989)**[14] houden we de volgende stellingen aan:

- Het eerste niveau van subsidiariteit vereist dat een kind, indien mogelijk, wordt opgevoed door zijn biologische familie of de meer uitgebreide familie. Een actief onderzoek om de (uitgebreide) familie van het kind te lokaliseren en het kind opnieuw in de eigen familie op te nemen, moet zorgvuldig worden uitgevoerd, voordat een andere oplossing wordt overwogen.[15]

13 Zie o.a. art. 4(b) van het Haags Adoptieverdrag.
14 Zie art. 21 IVRK
15 Volgens Unicef zijn er drie principes die als leidraad gelden bij beslissingen omtrent alternatieve zorg voor een kind:

- Het tweede niveau vereist dat de autoriteiten actief en gedurende een redelijke termijn zoeken naar een geschikte (permanente) gezinsoplossing in eigen land.

Alvorens interlandelijke adoptie te overwegen moet het duidelijk zijn dat het subsidiariteitsprincipe in het belang van het kind op deze twee niveaus is toegepast.

Voor de concrete vertaling van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk, baseren we ons op *Fact Sheet 5* uit de draft '*Toolkit for Preventing and Addressing Illicit Practices in Intercountry Adoption'* van het Permanent Bureau, op het werk van ISS inzake subsidiariteit en op de noodzakelijke informatie die in ieder kinddossier moet kunnen worden teruggevonden.[16]

4. Het vermijden van financiële risico's.

Artikel 32 van het Haags Verdrag stelt:

1. Niemand mag ongerechtvaardigd financieel of ander voordeel trekken uit enig optreden in verband met een interlandelijke adoptie.
2. Uitsluitend kosten en uitgaven, met inbegrip van redelijke honoraria van personen die bij een adoptie hebben bemiddeld, mogen in rekening worden gebracht en betaald.
3. Bestuurders, beheerders en werknemers van instellingen die bij een adoptie hebben bemiddeld, mogen geen bezoldiging ontvangen die onevenredig hoog is in vergelijking met de verleende diensten.

Mogelijke risico's op fraude, vervalsing van gegevens, kinderontvoering of kinderhandel moeten te allen tijde vermeden worden. De mate waarin corruptie[17] een rol speelt in het publieke leven is hier een belangrijke factor. Nog belangrijker en kritischer in dit verband zijn de financiële stromen gekoppeld aan het adoptieproces zelf. Daarom werken we niet langer samen met landen waar de kosten voor de interlandelijke adoptieprocedure onverklaarbaar hoog liggen of niet of slechts in beperkte mate te verklaren zijn[18]. De praktijk waarbij kandidaat-adoptanten bepaalde bedragen betalen aan het tehuis waar het adoptiekind verblijft of aan de persoon die bemiddelt, is niet alleen strijdig met de aanbevelingen van het Permanent Bureau te Den Haag, maar houdt ook belangrijke risico's in voor de integriteit van het proces.

Zowel de '*Experts Group on the financial aspects of intercountry adoption*'[19] als de '*Working Group on preventing and addressing illicit practices in intercountry adoption*'[20] werkten een aantal belangrijke richtlijnen uit met betrekking tot de adoptiekosten[21]: Deze richtlijnen zijn gedifferentieerd op niveau van de risicofactoren. Bij de beoordeling wordt daarenboven rekening gehouden met de evolutie die landen op niveau van deze richtlijnen maken.

---

1. Opvang in gezinsverband zijn in het algemeen te verkiezen boven institutionele plaatsingen;
2. Permanente oplossingen zijn in het algemeen te verkiezen boven tijdelijke oplossingen; en
3. Binnenlandse oplossingen zijn in het algemeen te verkiezen boven deze waarin andere landen betrokken zijn.

(Zie Dan O'Donnell, *Child Protection: A Handbook for Parliamentarians* (2004, UNICEF) 115.

16 ISS - Child's dossier (alternative care and adoption matrix). Zie bijlage 2.

17 Om een inschatting te kunnen maken over de mate van corruptie, baseren we ons op de Corruption Perception Index (CPI): 2020 - CPI - Transparency.org

18 Note on the Financial Aspects of Intercountry Adoption, HCCH (juni 2014) stelt het volgende: "[i]nternational adoption involves amounts of money that may be disproportionately large in relation to developing countries' economies." Online te vinden op: https://assets.hcch.net/upload/wop/note33fa2015_en.pdf

19 HCCH | Experts Group on the Financial Aspects of Intercountry Adoption

20 HCCH | Working Group on preventing and addressing illicit practices in intercountry adoption

21 Oplijsting van richtlijnen werd gebaseerd op the HCCH Note on the Financial Aspects of Intercountry Adoption (Note on Financial Aspects) and the Summary list of good practices on the financial aspects of intercountry adoption (List). Daarnaast bezorgden de meeste lidstaten een tabel met een overzicht van adoptiekosten aan het Permanent Bureau van Den Haag: HCCH | State responses to Table on Costs associated with Intercountry Adoption

5. Juridisch kader ter ondersteuning van adoptiebetrokkenen in het recht op informatie over hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden.

Onderzoek toont aan dat mensen die vanaf de leeftijd van 3 jaar of ouder over hun adoptie hoorden, meer onrust en een lagere levenstevredenheid rapporteerden. Volgens hetzelfde onderzoek gaven geadopteerden aan dat ze openheid van communicatie wensten en dat gunstige coping strategieën bestonden uit ondersteunende relaties en het zoeken van contact met biologische verwanten en andere geadopteerden.[22]

Het belang van kennis over de eigen afkomst wordt erkend in zowel het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind als het Verdrag van Den Haag van 1993. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind regelt het recht van het kind op kennis over de eigen afkomst in artikel 7. Dit artikel bepaalt dat het kind onmiddellijk na de geboorte ingeschreven wordt en vanaf de geboorte het recht heeft op een naam, een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, zijn ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.

De bewoordingen 'voor zover mogelijk' laten ruimte voor interpretatie en zijn verantwoordelijk voor verschillende benaderingen van het principe door de lidstaten bij het verdrag. Ook het Haags Adoptieverdrag voorziet in administratieve procedures om het kind toegang te geven tot informatie over de eigen roots, maar legt geen minimumstandaard op.

Deze internationale verdragen vereisen dat landen een kader bieden bij rootsvragen, zoals samenwerkingsmechanismen tussen de bevoegde autoriteiten en instanties, passende begeleiding en professionele ondersteuning, maar wel steeds met respect voor de nationale regelgeving. In veel landen is het recht van het kind op informatie over de eigen roots wel erkend, maar is er veel variatie in de manier waarop dit recht uitwerking krijgt in het nationaal rechtssysteem[23]. Het kader, uitgewerkt in het Haags Verdrag, heeft geen waarde zonder de medewerking van de bevoegde instanties tot het bewaren en vrijgeven van die informatie.

Het recht op kennis van afstammingsinformatie is een grondrecht dat zijn basis vindt in artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 7 Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Het gaat echter niet om een absoluut recht. Een afweging tegenover de belangen en rechten van andere betrokkenen (o.a. recht op privacy van de eerste ouders) en het algemeen belang is noodzakelijk. Afstammingsinformatie kent vele vormen en valt niet noodzakelijk samen met het kennen van namen. Bij de screening van de bestaande samenwerkingen, gaan we uit van maximale rechtswaarborgen voor het kind om informatie te bekomen over zijn of haar achtergrond en familie.

Sommige landen - waaronder België zelf - maken de anonieme geboorte (bv. via achterlating en/of vondelingenschuif) van een kind mogelijk. In dergelijke gevallen is het kind al op voorhand uitgesloten van enige informatie over de eigen identiteit en eerste familie. Bij de screening van de bestaande samenwerkingen, gaan we na welke inspanningen herkomstlanden leveren in de zoektocht naar de eerste ouders/familie van vondelingen of om eerste ouders te ondersteunen in hun reflectie om hun kind al dan niet af te staan.

22 Baden, Amanda & Shadel, Doug & Morgan, Ron & White, Ebony & Harrington, Elliotte & Christian, Nicole & Bates, Todd. (2019). Delaying Adoption Disclosure: A Survey of Late Discovery Adoptees. Journal of Family Issues. 40. 1154-1180. 10.1177/0192513X19829503.

23 Zo is er tussen Europese landen alleen al een onderscheid op te merken in de leeftijd waarop een persoon toegang kan hebben tot bepaalde gegevens/informatie (cf. voor vergelijking van de verschillende uitwerking van het inzagerecht in Europa C, Fenton-Glynn., *Children's Rights in Intercountry Adoption*, Cambridge, Intersentia, 2014, 191-197).

Bereidheid om rechtstreeks samen te werken van overheid tot overheid

6. De bereidheid om rechtstreeks samen te werken van overheid tot overheid.

De Vlaamse regering stelde in haar mededeling dd. 17/09/2021: *Om de kansen voor kinderen te vergroten op een gepaste thuis en tegelijk ook het risico op mistoestanden nog sterker uit te sluiten, wil de Vlaamse regering de samenwerking op niveau van de naties (aankomstland – herkomstland) versterken. Vlaanderen zal ter plaatse gaan naar de landen waarmee, na risicoanalyse samengewerkt kan worden of nieuwe samenwerking kan worden gezocht om te komen tot intense samenwerkingsafspraken. Daarbij hoort dat bij zo'n doorstart of opstart heel goed wordt uitgelegd hoe Vlaanderen wil werken, welke kandidaatouders Vlaanderen heeft, voor welke kindprofielen, etc. Op kindniveau wordt het systeem vervolgens gestuurd door de vraag van de herkomstlanden om binnen de gemaakte afspraken kinderen te plaatsen. We verankeren deze werkwijze waarrond vandaag al goede praktijken met een aantal herkomstlanden bestaan, in de werking van interlandelijke adoptie.*

Rechtstreekse samenwerking tussen overheden vormt een extra middel om wanpraktijken te voorkomen en aan te pakken[24]. In aansluiting op deze passage zal ook onderzocht worden of er bereidheid is bij de herkomstlanden om op deze basis in de toekomst samen te werken

We spreken ons hiermee nog niet uit over de precieze opdrachten van de overheid dan wel van de ééngemaakte adoptiedienst als partner in deze rechtstreekse samenwerking. Deze worden conform de mededeling van 17/09/2021 verder uitgeklaard en zullen na een voorbereidend traject binnen de Vlaamse regering beslist worden.

In het geval de samenwerking met een bepaald herkomstland volgens het beslissingskader kan verdergezet worden, maar het herkomstland geen samenwerking mogelijk ziet op basis van de vernieuwde vraag tot werking vanuit Vlaanderen of er nog knelpunten zouden zijn, dan wordt in dialoog gekeken op welke manier daaraan kan geremedieerd worden.

3. Aanpak

Fase 1 Opmaak en validering van het beslissingskader

Fase 2 Theoretische screening van de bestaande herkomstlanden op basis van beslissingskader

- Het VCA is verantwoordelijk voor de screening van de herkomstlanden op basis van het beslissingskader;
- Het VCA kan hiervoor adviezen vragen aan verschillende stakeholders (ISS, Unicef, adoptiediensten, geaodopteerden, adoptieouders, …);
- Het VCA kan tevens beslissen om een werkbezoek in te plannen vooraleer een beslissing tot verderzetting of stopzetting genomen wordt;
- Conform artikel 20 van het Decreet interlandelijke adoptie waarin de bevoegdheden van het VCA worden beschreven ligt de beslissing om een samenwerking al dan niet verder te zetten bij het VCA;
- Het VCA zal over de voortgang van het beslissingsproces regelmatig en tijdig rapporteren aan de Vlaamse regering.

24 Dit wordt bevestigd in Deel 5 van de draft Toolkit for Preventing and Addressing Illicit Practices in Intercountry Adoption: Guidelines on enhancing cooperation and coordination

De screening op basis van het beslissingskader zal verschillende gevolgen hebben:

1. **Samenwerking met herkomstland is positief**
   Indien de samenwerking met het herkomstland positief is beslist, loopt de volledige samenwerking door. Er worden wel werkbezoeken gepland om verdere afspraken te maken rond een werking afgestemd op de krijtlijn "Partnerschappen met herkomstlanden versterken", zoals beslist door de Vlaamse Regering.

2. **Samenwerking met herkomstland wordt onmiddellijk stopgezet**
   Na screening van de huidige samenwerkingen zal met een aantal herkomstlanden geen samenwerking meer mogelijk zijn. De dossiers van de kandidaat-adoptanten die al een lopende kindtoewijzing hebben, worden verder afgewerkt volgens het huidige systeem. De andere kandidaat-adoptanten kunnen zich heroriënteren naar de herkomstlanden waar Vlaanderen nog wel verder mee samenwerkt. Transparante communicatie naar de betrokkenen is dan essentieel.

3. **Samenwerking met herkomstland vraagt meer verduidelijking via werkbezoek**
   Na screening van het herkomstland wordt een werkbezoek gepland om meer duidelijkheid te creëren rond toekomstige samenwerking. De samenwerking loopt onverminderd door tot na verduidelijking via het werkbezoek en definitieve beslissing door VCA.

De screening van de landen zal land per land gebeuren. Het is moeilijk om hierop – gelet op het feit dat in een aantal gevallen wellicht een werkbezoek zal worden aanbevolen en de impact van de Covid-pandemie – een concrete timing te kleven. In dat opzicht is het belangrijk nogmaals te benadrukken dat – conform de afspraken in de Vlaamse regering dd. 17/09/2021 – tot een beslissing van het VCA de lopende adoptietrajecten onverminderd verdergezet kunnen worden volgens het huidige systeem.

VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering neemt akte van het voorliggende beslissingskader voor de screening van herkomstlanden in het kader van interlandelijke adoptie.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Wouter BEKE

Step 1 – Verification of the child's identity by the Central Authority of the State of origin

☐ **documentary evidence is provided** (*e.g.*, a birth registration or birth certificate): steps were taken to verify and document its authenticity:

- ☐ confirmation that the document corresponds to a valid registration;

AND / OR

- ☐ no indications that the document may have been forged or altered.

☐ **In all cases**: reasonable steps were taken to **verify and document** the information on **the identity of the child and parent(s)**:

- ☐ extensive interview(s) with the parent or person accompanying the child when that child was taken into care ("person") were conducted;

AND / OR

- ☐ documentary evidence as to their identity, residence and / or employment was obtained;

AND / OR

- ☐ written statement(s) of the parent or person were obtained;

AND / OR

- ☐ corroborative information from hospital birth records was obtained;

AND / OR

- ☐ corroborative information from extended family and / or leader(s) of the local community was obtained;

AND / OR

- ☐ other_____.

☐ **In the case of a child of unknown parents**: reasonable steps were taken to **verify and document the identity of the child and parents**:

- ☐ assistance from law enforcement was obtained;

AND / OR

- ☐ media notices to find the parents or extended family, or to identify the child were issued;

AND / OR

- ☐ corroborative information from leader(s) of local community was obtained;

AND / OR

☐ other _____.

☐ **Sufficient information regarding the social, cultural and economic demographics of the region in which the child was relinquished is provided**

COMMENTS:

_____
_____
_____

Step 2 – Verification by the Central Authority of the State of origin of the determination of adoptability of the child made by the competent authority of the State of origin

Step 2A – In all cases where the adoptability is based on consent(s) to adoption

Verification of the consent(s):

☐ the authenticity of the consent(s) was verified and documented:

☐ the person who took the consent(s) is a competent authority in the State;

AND

☐ there are no apparent misrepresentations about the identity of the child or their parent(s);

AND

☐ the form and content of the document(s) are consistent with authentic national documents;

AND

☐ there are no indications that the document may have been forged or altered.

☐ the conditions for obtaining the consent(s) were appropriate and documented by the competent authority that took the consent(s):

☐ the person(s) who signed the consent form(s) was / were actually the person(s) whose consent is legally required;

AND

☐ no indications that the parent(s) and child (where the child's consent is required) may not have had the legal capacity to give consent;

AND

☐ no indication that the parent(s) and child (where the child's consent is required) gave consent under pressure or in exchange for financial or other gain

AND

- ☐ no indications that the parent(s) and child (where the child's consent is required) did not have the intellectual capacity to understand the information they were given through counselling, including on the effect of their consent;

AND

- ☐ the parent(s) and child (where the child's consent is required) were given the opportunity to further reflect on the options for the child's life plan after receiving counselling and before giving consent;

AND

- ☐ the consent(s) has / have been given in the required legal form, and expressed or evidence in writing;

AND

- ☐ every effort was taken to present the information to the parent(s) and child in a language that was understood by them, and that the exact content and impact of the legal document(s) signed by them was known and understood

AND

- ☐ the parent(s) and child (where appropriate) were given copies of the documentation

AND

- ☐ the consent of the parents (including both mother and father, where known; where that consent is required) has been given only after the birth of the child;

AND

- ☐ "consent was provided only after a reasonable period has elapsed following the birth of the child (recommended no less than six weeks after the birth of the child)"

AND

- ☐ the parent(s) and child (where the child's consent is required) confirmed that the consents were not induced by pressure or in exchange for financial or other gain

AND

- ☐ except where the adoption is an intra-family adoption (or known non-relative intercountry adoption), the parent(s) confirmed that they have not had any contact with PAPs.

☐ the absence of any indications that:

- ☐ the consent(s) may have since been withdrawn.

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 2B – In all cases where the adoptability is based on an administrative or judicial decision

Verification of the decision:

☐ the authenticity of the decision was verified and documented:

- ☐ the decision was issued by the competent authority in the State;

AND

- ☐ the form and content of the document(s) are consistent with authentic national documents;

AND

- ☐ there are no indications that the document may have been forged or altered.

☐ no indications that:

- ☐ the identity of the child or their parent(s) may have been misrepresented;

AND

- ☐ the decision may have been induced by pressure or in exchange for financial or other gain;

AND

- ☐ the decision may have been made under pressure and not voluntarily and freely;

AND

- ☐ where consent(s) to adoption were given, such consent(s) may have been taken under inappropriate conditions.

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 3 – Verification of the principle of subsidiarity by the Central Authority of the State of origin

☐ appropriate efforts to give due consideration to the principle appear to have been made;

☐ appropriate efforts to give due consideration to the principle do not appear to have been made because:

- ☐ insufficient consideration seems to have been given to:
  - ☐ maintaining the child with birth parent(s);
  - ☐ domestic alternative care arrangements (placement into care of extended family; domestic adoption);

- ☐ observations of the child's development are inconsistent with the determination of special needs, where relevant.

AND

☐ no indications of possible inducement by pressure or in exchange for financial or other gain.

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 4 – Verification by the Central Authority of the receiving State of the assessment of suitability and eligibility to adopt

☐ the PAPs have been duly assessed and found to be eligible and suitable:

- ☐ the licensed professional was duly authorised and qualified to assess suitability and eligibility;

AND

- ☐ the assessment does not appear to contain misrepresentations regarding the PAPs' identity, habitual residence, marital status, or personal situation;

AND

- ☐ the assessment or the required documentation provided by the PAPs (*e.g.*, identity documents; financial statements; medical reports) do not appear to have been forged or falsified;

AND

☐ no indications of possible inducement by payment or compensation of any kind;

AND

☐ no indications of possible independent or private adoption.

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 5 – Decision on Matching of the Central Authority (or competent authority) of the State of origin

☐ the PAPs have been duly approved under Article 15 of the Convention;

AND

☐ no indications of:

☐ a private arrangement to match PAPs to the child (including through voluntourism or direct or indirect contact with the child, birth parents or extended family);

AND

☐ possible inducement by pressure or in exchange for financial or other gain;

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 6 – Acceptance that the adoption proceeds by the Central Authorities of the State of origin and the receiving State

☐ for the receiving State specifically, the child proposal was made in accordance with Article 16 of the Convention;

AND

☐ documentary evidence (*e.g.*, a birth registration or birth certificate, death certificate(s) and consent(s) are provided and appear to be authentic;

AND

☐ no indications of potential irregularities that may affect the identity of the child, their adoptability, the principle of subsidiarity or the intercountry adoption process generally;

AND

☐ no indications of possible contact between the child parent(s) or care giver(s) and the PAPs prior to the consent(s) being given, except for relative adoptions or contracts in accordance with conditions established by the SO;

AND

☐ absence of indications of possible contact between the child and the PAPs prior to the child being declared adoptable and the PAPs declared eligible and suitable to adopt, or, after such declarations, of any such contact that was not authorized and supervised by the competent authorities;

AND

☐ no indications of possible inducement by pressure or in exchange for financial or other gain.

COMMENTS:

_____

_____

_____

Step 7 –Issuance of a certificate of conformity by the competent authority () of the State where the adoption order was made

☐ the adoption order was issued by the competent authority;

☐ no indicators that the adoption was not made in conformity with the Convention (*e.g.*, concerns about the identity of the child and / or their adoptability);

COMMENTS:

_____

_____

_____

Bijlage 2: Child's Dossier (alternative care and adoption matrix) – International Social Service

Information	Individual experience (subjective)	General context (objective)
Who collects information	Staff working with the child and family, Staff in residential institutions,	Central authority (e.g. HCCH country profiles, ISS/IRC country situation, own sources)
REPORT 1. Child enters alternative care (firstly, collect information on support to family of origin and then secondly, collect information as to why child cannot remain with family)		
Access to basic services (e.g. health, education, social services etc)	Record experience of family - Barriers to access (unemployment, distance, live in rural area etc.) - Professional support (government or NGO etc.)	Examples: enrolment rates at school, cost of schooling, maternal health, birth registration policies, use of baby boxes, etc.
Access to targeted services for families at risk (e.g. respite care for children with disabilities, single mother programs)		Examples: national programs targeting specific groups – such as specialised foster care for children with disabilities, free creches for single mothers, etc.
Efforts for reintegration after initial separation	Record experience of family - Specific efforts to locate family - List reasons why family cannot be found - List reasons why family cannot care for the child)	Reintegration law and policy (e.g. Cambodia has national policy to reintregrate 30% of children in alternative care)
Reason(s) for separation	Record reason(s) - Relinquishment, abandonment, death, abuse, violence etc - Include official records	Political environment (policies, family support etc.) Social (discrimination, Economy (GDP, poverty, and unemployment rates etc.)
Authority in charge of making decision that child can no longer remain with family of origin	Record of child's dossier - Background information - Any police records (if abandoned, violence etc.) - Participation of child and his/her family in decision - Official judgments and/or reports from court/administrative body - Professional support	Who makes the decision and under what circumstances (relevant laws and policies)
REPORT 2: Alternative care options for the child (depending on which care option(s) were experienced by the child such as informal care, kinship care, foster care, small group, residential care)		
Identify type of care[25]	- Why this option was/was not selected (informal care, kinship care, foster care, small group, residential care etc.)	What are the different options available. What are the numbers, budget etc.

25 http://www.iss-ssi.org/images/practices/ISS-ManualEnglish.pdf – see from pages 112

	- assessment preparation - matching if applicable - Participation of child and his/her family in decision	
Daily environment for the child	Record child's experience - Daily routine (eating, sleeping, recreation, culture, and traditions etc.) - Reference person for the child (name, contact details) - Contact with others such as significant relationships (friends, workers, families etc.) - Favourite/least preferred activities	-Forms of kinship care (family, community based care such as religious care) - Forms of foster care (emergency, MT/LT) - Forms of residential care (small, large scale, specialised) - registration - accreditation - supervision/monitoring - complaint mechanism - support/follow-up
Milestones achieved and identified needs	- Physical, Psycho-social and education etc. - Needs (siblings, disability, emotional, older etc)	
Professional support	- Government/NGO - Trained, volunteer, etc - Challenges, difficulties and attempts to resolve	- supervision/monitoring - complaint mechanism - support/follow-up - fees/remuneration
National adoption		
Which authority makes the decision (conditions)	Record efforts to find national PAPs (police report, regional matching, proposed to any families)	Relevant laws and practices (list of national PAPs, costs, etc)
Intercountry adoption		
Independent/private adoptions	Record type of adoption and involvement of CA/AAB	Relevant laws and practices
Child assessment including adoptability	Legal, psycho-social and medical assessment[26] Professional involvement Child participation	Relevant laws and practices
PAPs assessment	Legal, psycho-social assessment Professional involvement	Relevant laws and practices
Consents	Child, parents, significant others (what was explained to the mother as to effects of adoption)	Relevant laws and practices
Matching	Record reasons for why match was made and by whom	Process (e.g. Composition of matching committee)
Child Preparation	Type of preparation and participation Professional involvement Child's view about the adoption	Relevant laws and practices
PAPs Preparation	Content of preparation and participation Professional involvement	Relevant laws and practices
Probationary Period	Support available during period	As above

26 http://www.iss-ssi.org/images/practices/ISS-ManualEnglish.pdf - see Annexes

AAB	Professional involvement	Accreditation criteria of AABs
Fees[27]	Amounts paid with receipts	Fee schedule
Sanctions	If any applied	As above
Follow up reports	Frequency and costs/content	Country of origin needs
Search of origins	Conditions for access to origins	As above

27 https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6310